

Motion till riksdagen 2019/20:3632

av Elisabeth Svantesson m.fl. (M)

med anledning av prop. 2019/20:181 Extra ändringsbudget för 2020 – Förstärkt stöd till välfärd och företag, insatser mot smittspridning och andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen snarast bör analysera konsekvenserna av föreslaget omställningsstöd utifrån enskilda näringsidkares situation och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen senast den 21 september ska återkomma med en utvärdering av den period som stödet för omställningsstöd avser och tillkännager detta för regeringen.

Det ekonomiska läget

Trots vissa ljuspunkter i ekonomin blir det mer och mer uppenbart att Sverige står inför en långdragen ekonomisk kris. Ekonomin har förvisso rört sig från att vara i fritt fall till att stabiliseras något, och vissa indikatorer pekar på en försiktig ökning av den ekonomiska aktiviteten i maj jämfört med i april men sammantaget är den ekonomiska nedgången mycket stor, vilket kommer att ge effekter under lång tid framöver.

Sveriges låga statsskuld har skapat utrymme för riksdagen att driva på regeringen för en mer aktiv krispolitik. Samtidigt tyngs den svenska ekonomiska utvecklingen av att Sverige gick in i coronakrisen med en arbetslöshet som var bland EU:s högsta och en tillväxt per capita som var EU:s lägsta. EU-kommissionen räknar också, i sin vårprognos, med att den svenska arbetslösheten kommer att öka mer än i många andra jämförbara länder. Denna prognos förstärks också av den senaste arbetslöshetsstatistiken som visar att Sveriges arbetslöshet ökar mer än i många jämförbara länder, och detta trots att

Finansdepartementet bedömer att ökningen av den svenska arbetslösheten dämpas av att arbetskraften minskat.

Givet det svåra läge på Sveriges arbetsmarknad som rådde redan före coronakrisen har Moderaternas ekonomiska strategi byggt på att driva fram kraftfulla insatser under våren och att före sommaren utvärdera vad som blir nästa steg. Strategins nästa steg innebar två alternativa vägval:

Väg 1: Ett större stimulanspaket för att återstarta ekonomin. Detta hade förutsatt att smittspridningen var under kontroll – såväl i Sverige som i andra länder – samt att en V-formad återhämtning var sannolik.

Väg 2: Krisåtgärderna anpassas för en mer långvarig kris. Denna väg var aktuell i det läge där en V-formad återhämtning är osannolik och risken för en andra våg är fortsatt stor.

Då en snabb återhämtning nu ser ut att vara mindre sannolik behöver den ekonomiska politiken anpassas till en långvarig kris. Det gäller inte minst hur de svenska krisåtgärderna anpassas till att vi nu behöver använda de offentliga finanserna för att på olika sätt stötta ekonomin under en längre period.

Nivån på den svenska statsskulden – och vår relativa position jämfört med andra länder – gör som sagt att vi har resurser att genomföra nödvändiga krisåtgärder under 2020 samt att det finns möjlighet till större stimulanspaket in mot 2021. Det är dock viktigt att redan nu poängtera att Moderaterna inte ser något utrymme för ofinansierade budgetförslag utanför det som ingår i kris- och stimulanspaketen.

Anpassa krisåtgärderna till restriktionerna i ekonomin

Det är dock inte bara de offentliga finanserna som behöver anpassas till en mer långvarig kris. Det behöver också finnas beredskap för att anpassa själva krisåtgärderna till att krisen nu blir mer långvarig. Först och främst behöver det säkerställas att krisåtgärderna går hand i hand med de restriktioner som påverkar den ekonomiska aktiviteten. Sveriges smittskyddsstrategi bygger på en kombination av formella restriktioner och tydliga rekommendationer, och det är den sammantagna effekten mellan båda dessa som påverkar ekonomin och som bör ligga till grund för hur krisåtgärderna utformas.

Under våren minskade den ekonomiska aktiviteten snabbt samtidigt som nya restriktioner och rekommendationer infördes löpande. Det motiverade breda och omfattande stödåtgärder. Det är därför välkommet att regeringen nu – efter starka påtryckningar från Moderaterna och andra oppositionspartier – inför ett stöd för att täcka fasta kostnader för de företag som har sett ett stort omsättningsfall. Det är olyckligt att införandet har dröjt.

För att undvika liknande dröjsmål i framtiden bör regeringen redan nu förbereda sig för att krisåtgärder kan behöva förlängas ifall ekonomin återigen börjar falla kraftigt. Att vissa restriktioner och rekommendationer nu lättas gör att den ekonomiska aktiviteten troligen kommer öka, men det behöver finnas en beredskap för att skärpningar kan behöva bli aktuella även framöver samt att vissa delar av ekonomin fortfarande är drabbade av de restriktioner och rekommendationer som finns kvar.

Regeringen behöver därför ha beredskap för att förlänga omställningsstödet. Stödet bör dock anpassas till att gälla för den del av ekonomin som berörs av restriktionerna och rekommendationerna, och den anpassning och beredskap som är nödvändig bör tas

fram redan nu. Moderaterna anser därför att regeringen behöver utvärdera den period som omställningsstödet avser och återkomma till riksdagen med resultatet av en sådan utvärdering senast den 21 september 2020.

Moderaterna betonar att det är viktigt att även företag som får finansiering från allmänna medel, exempelvis fristående välfärdsverksamheter, ska kunna få ta del av omställningsstödet. Ifall det råder tveksamheter om detta bör det klargöras i utskottets ställningstagande på samma sätt som gjorts vid behandling av andra krisstöd under våren.

Stöd till enskilda näringsidkare

De extra ändringsbudgetar som regeringen och stödpartierna lagt fram till riksdagen under våren har i liten utsträckning anpassats till att stötta de tiotusentals enskilda näringsidkare som drabbats av den djupa ekonomiska krisen. I den proposition som nu behandlas når stödet till viss del även de enskilda näringsidkarna.

Regeringen skriver i propositionen: ”Som utgångspunkt bör alla juridiska och fysiska personer som bedriver näringsverksamhet i Sverige ha rätt till omställningsstödet. Till skillnad från tidigare stödinsatser har samtliga branscher och alla företagsformer, inklusive aktiebolag, handelsbolag, enskilda näringsidkare och ideella föreningar, rätt till omställningsstödet. Anledningen till att samtliga företagsformer ska omfattas är att spridningen av sjukdomen covid-19 fått sådana effekter i samhället att det riskerar att drabba samtliga näringsidkare oavsett bransch och företagsform, även om vissa branscher är mer drabbade än andra.” Moderaterna välkomnar detta. Dock kommer stödets utformning att missgynna framför allt enskilda näringsidkare, tvärt emot vad Moderaterna uppfattar som regeringens intention.

Den exakta utformningen av stödet kommer att preciseras i en förordning. Det gäller exempelvis vad som definieras som fasta kostnader, vilket är avgörande för hur stort stödet blir för enskilda företag. Det nämns inte i propositionen, men enligt den remitterade promemorian (Fi2020/02322/S2) ska inte lönekostnader räknas som fasta kostnader när storleken på omställningsstödet beräknas. Det går emot normala redovisningsprinciper, där lönekostnader för fast anställda normalt räknas som fasta kostnader. Att lönekostnader inte ska utgöra underlag för omställningsstöd motiveras i promemorian med att företag kompenseras för sina lönekostnader via systemet med korttidspermitteringar.

Det är rimligt i de flesta fall, men enskilda näringsidkare har inte rätt till stöd för korttidspermittering. Det innebär att enskilda näringsidkare, trots att regeringen uttryckligen anser att det är viktigt att stödja alla företagsformer, får betydligt mindre stöd än om företagaren hade valt att driva sin näringsverksamhet i form av ett aktiebolag. Lönekostnaderna är för de flesta företag den enskilt största kostnaden, och för många enskilda näringsidkare är det den överlägset största. Att regeringen av allt att döma väljer att inte ge stöd för lönekostnader till enskilda näringsidkare är därför ett hårt slag mot dessa.

Moderaterna anser liksom regeringen att behovet av stöd är stort för alla företag, oavsett företagsform. Vi anser därför att det är orimligt att staten ska behandla företagare olika enbart baserat på vilken företagsform företagaren har valt. Regeringen bör därför i det fortsatta arbetet analysera konsekvenserna av omställningsstödet utformning och vid behov åtgärda så att enskilda näringsidkare inte missgynnas i förhållande

till andra företagsformer. Det kan göras genom att regeringen i förordningen anger att lönekostnader ska räknas som fasta kostnader för företag som inte har rätt till stöd inom ramen för systemet med korttidspermittering. Andra konstruktioner för att rätta till detta missförhållande är också möjliga.

En ytterligare förändring som skulle underlätta den svåra situation som många enskilda näringsidkare nu upplever är en tillfällig förändring av arbetslöshetsförsäkringen som gör det möjligt att ha a-kassa på deltid. I dag krävs det att den som huvudsakligen varit egenföretagare helt gör uppehåll i sin verksamhet för att få a-kassa. Det finns således ingen möjlighet att kombinera ersättning från a-kassan med egen verksamhet om företaget inte varit ett deltidsföretag eller en verksamhet som bedrivits vid sidan av annat heltidsarbete. Skälet till detta är att ersättningen från a-kassan inte får bli en inkomstutfyllnad i mindre lönsamma företag, vilket är en uppfattning som Moderaterna står bakom. I den osäkra situation som nu råder ser vi dock att många företagare, inte minst inom kvinnodominerade branscher, kommer att behöva stänga ned sina företag helt för att trygga en inkomst även i de fall där en viss verksamhet fortfarande pågår. Därför vill Moderaterna se en tillfällig lösning som gör det möjligt att kombinera den egna verksamheten med a-kassa upp till 50 procent under resterande del av året. På så sätt underlättas möjligheten att hålla igång företaget även under den efterfrågekris vi nu ser.

I dag gäller även att man inte får ha någon verksamhet i firman under vilandeperioden. Detta gäller även aktiviteter som utvecklar verksamheten men inte ger direkta inkomster. I det läge som nu råder kan det vara rimligt att egenföretagaren får göra utvecklingsarbete under vilandetiden för att sedan snabbare kunna komma igång när förhållandena återgår till det normala.

Sammanfattningsvis

Moderaterna menar att mer måste göras för att stötta de enskilda näringsidkare som drabbats hårt av den ekonomiska krisen. För denna grupp, som inte omfattas av stöd till korttidspermittering, är det av största vikt att regeringen nu analyserar konsekvenserna av det omställningsstöd som nu föreslås och i sin framtida hantering säkerställer att enskilda näringsidkare kan ta del av omställningsstödet på ett relevant sätt som är jämförbart med andra företagsformer.

Dessutom bör regeringen skyndsamt möjliggöra för enskilda näringsidkare att kombinera den egna verksamheten med a-kassa upp till 50 procent under resterande del av året.

Slutligen behöver regeringen snarast utvärdera den period som omställningsstödet avser och återkomma till riksdagen senast den 21 september 2020.

Elisabeth Svantesson (M)

Edward Riedl (M)

Mattias Karlsson i Luleå (M)

Jan Ericson (M)

Sofia Westergren (M)